BENDRADARBIAVIMAS SU VALSTYBĖS INSTITUCIJOMIS.
Kaip sumažinti konkurencijos teisės pažeidimo riziką?

Vien tai, kad konkurentų susitarimai yra sudaromi su valstybės institucijų žinia ar jų paskatinimu, savaime nereiškia, kad tokie susitarimai nėra draudžiami ir už juos negali būti skiriamos piniginės baudos.

Ši atmintinė atsakys į pagrindinius klausimus apie konkurentams ar juos atstovaujančioms asociacijoms taikomas taisykles bendraujant su valstybės institucijomis bei padės valstybės institucijoms įvertinti, ar jų siūlymai ir veiksmai nesudarys palankių sąlygų konkurenciją ribojančių susitarimų sudarymui.

Ką draudžia Konkurencijos įstatymas ir kas aktualu įmonėms?

Visus susitarimus tarp įmonių, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kurie riboja ar gali riboti konkurenciją (Konkurencijos įstatymo 5 straipsnis).

Už Konkurencijos įstatymo pažeidimus yra skiriamos baudos, kurios gali siekti iki 10 proc. įmonės bendrųjų metinių pajamų. Be to, nustačius, jog įmonės vadovas prisidėjo prie konkurenciją ribojančio susitarimo sudarymo, jam gali būti skirta ir individuali sankcija - nuo trejų iki penkerių metų apribota teisė eiti vadovaujančias pareigas bei skirta piniginė bauda.

Ar tai reiškia, jog rinkos dalyviai negali bendradarbiauti tarpusavyje?

Ne, draudžiami tik tie susitarimai, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, pavyzdžiui, bendras kainų nustatymas, rinkos pasidalijimas ar suderintas gamybos kiekių nustatymas. Tokie susitarimai yra laikomi savaime ribojančiais konkurenciją nepriklausomai nuo to, ar jie yra įgyvendinti.

Kartu su kitomis rinkoje veikiančiomis įmonėmis planuojame kreiptis/kreipėmės į valstybės instituciją dėl rinkoje egzistuojančių problemų bei, mūsų manymu, ydingo ar nepakankamo teisinio reguliavimo. Ar toks bendradarbiavimas yra draudžiamas?

Ne, įmonės turi teisę išsakyti savo nuomonę ir atstovauti savo interesams. Visgi, konkurentų bendradarbiavimas yra dažnai susijęs su didesne konkurencijos taisyklių pažeidimo rizika, todėl visais atvejais būtina atidžiai įsivertinti tokio bendradarbiavimo apimtį, pavyzdžiui, kokių priemonių imamasi, kokia informacija ir kam yra atskleidžiama (keičiamasi), kokie sprendimai yra priimami.

TIKĖTINAS PAŽEIDIMAS

Alkoholinių gėrimų gamintojai kreipiasi į valstybės instituciją dėl naujų reikalavimų pakuotėms, kuriuos ketinama įvesti artimiausiu metu. Jų nuomone, nauji reikalavimai gaminių pakuotėms yra per griežti, dėl ko padidės sąnaudos, o tai lems parduodamos produkcijos įkainių augimą. Susitikimų metu gamintojai tiek vieni kitiems, tiek valstybės institucijai atskleidžia individualią informaciją, susijusią su kainodara, taip pat nurodo, kiek procentų dėl naujų reikalavimų vidutiniškai gali kilti gaminių kainos. Valstybės institucija nurodo, jog naujo mokesčio įvedimas yra neišvengiamas bei pasiūlo gamintojams įsivesti naują „pakuotės“ mokestį, kuris kompensuotų jų patiriamas išlaidas. Gamintojai susitaria nuo tam tikros datos įvesti naują mokestį.

MAŽAI TIKĖTINAS PAŽEIDIMAS

Analogiškoje situacijoje alkoholinių gėrimų gamintojai išreiškia susirūpinimą dėl naujų reikalavimų pakuotėms. Susitikimų metu bandoma valstybės instituciją įtikinti, jog nauji reikalavimai yra neproporcingi siekiamam tikslui, o jų įvedimas neigiamai paveiks rinką bei vartotojus. Gamintojai pateikia alternatyvius siūlymus, kurie užtikrintų analogiškus pakuočių kokybės, saugumo, ekologijos reikalavimus. Diskusijų metu nėra atskleidžiama komerciškai jautri informacija. Valstybės institucijai priėmus naujus reikalavimus kiekvienas gamintojas individualiai nusprendžia dėl savo būsimo elgesio rinkoje.

Įmonėms: kaip nepažeisti konkurencijos teisės reikalavimų bendraujant su valstybės institucijomis?

- Bendradarbiaudami su valstybės institucijomis galite, pavyzdžiui, išsakyti rinkoje egzistuojančias problemas ir paskatinti valstybės instituciją imtis tam tikrų veiksmų, kurie priklauso jos kompetencijai, arba nuo jų susilaikyti, o ne siekti konkurencijos apribojimo.
- Bendraudami su konkurentais nesikeiskite ir neatskleiskite komerciškai jautrios informacijos, ypač susijusios su kainomis, gamybos kiekiais, siūlomomis paslaugomis, klientais, pardavimų sąlygomis.
- Kartu su konkurentais nepriiminėkite bendrų strateginių sprendimų ar ateities planų ir neatskleiskite, kokių veiksmų imsitės ateityje pasikeitus rinkos sąlygoms, pavyzdžiui, pasikeitus žaliavų kainoms ar atsiradus jų stygiui, į rinką įėjus naujoms įmonėms, pasikeitus teisiniam reguliavimui. Tokios informacijos atskleidimas konkurentams, net jei ir yra paskatintas valstybės institucijos ar atkleistas su jos žinia, gali būti laikomas konkurencijos ribojimu.
- Neleiskite valstybės institucijai atskleisti kitų rinkoje veikiančių įmonių komerciškai jautrios informacijos – informuokite, jog neketinate aptarinėti tokio pobūdžio informacijos.
- Jeigu susitikimų metu (net jei jame dalyvauja valstybės institucija) pradedamos aptarinėti kainos ar kitos su kainodara susijusios temos, turėtumėte iš karto išreikšti savo prieštaravimą tokių temų aptarimui, o jeigu tokio pobūdžio diskusijos tęsiasi – palikti susirinkimą ir kreiptis teisinės konsultacijos.
- Nesitarkite su konkurentais dėl bendrų ateities veiksmų, net jei valstybės institucija tai skatina. Sprendimai, susiję su individualia būsima įmonės veiklos strategija, turi būti priimami savarankiškai.
- Stenkitės iki minimumo sumažinti galimas rizikas – iš anksto derinkite susitikimo temas, protokoluokite susitikimo metu aptartą informaciją, saugokite susitikimų protokolus, vertinkite juose užfiksuotą informaciją. Jei jums kyla abejonių dėl susitikimo metu aptartos informacijos – kreipkitės teisinės konsultacijos.

Atminkite! Net jei valstybės institucijos skatina įmones ar įmonių asociaciją elgtis pažeidžiant konkurencijos teisės reikalavimus, tokie šių institucijų veiksmai nepašalina jūsų atsakomybės, nebent vykdote privalomus valdžios institucijų nurodymus.

Valstybės institucijoms: kaip nesukurti sąlygų, kurios padidintų įmonių konkurenciją ribojančių susitarimų sudarymo galimybę?

- Įvertinkite savo pasiūlymų ar veiksmų galimą įtaką konkurencijai. Esant reikalui, kreipkitės teisinės konsultacijos.
- Neatskleiskite ir neskatinkite įmonių tarpusavyje keistis ar aptarinėti komerciškai jautrios informacijos. Neskatinkite įmonių priiminėti bendrų sprendimų, susijusių su įmonių veiklos ar ateities politika – šie sprendimai turi būti priimami savarankiškai.
- Atminkite, jog Konkurencijos įstatymas draudžia visus susitarimus ar suderintus veiksmus tarp įmonių, kuriais yra nustatomos kainos (jų dalis) ar bet kokios kitos prekybos sąlygos (įskaitant, kokius produktus, kaip ir kam ketinama pardavinėti).
- Atminkite, jog susitarimai gali būti pripažinti ribojančiais konkurenciją, tiek kai jie sudaromi tiesiogiai, tiek netiesiogiai (įskaitant valstybės institucijos ar kitos trečiosios šalies tarpininkavimą).
- Atsižvelkite į tai, jog konkurencijos teisės pažeidimo rizika yra didesnė tuomet, kai a) bendradarbiavimas ar susitikimai vyksta tarp konkurentų; b) bendradarbiaujant ar susitikimų metu yra keičiamasi arba skatinama keistis komerciškai jautria informacija (apie ateities kainodaros, strategijos, veiklos planus).

Atminkite! Tai, ar konkretūs valstybės institucijų skatinami veiksmai pažeis Konkurencijos įstatymo nuostatas priklauso nuo konkrečios situacijos (rinkos, aptariamų klausimų, bendradarbiavimo apimties, ūkio subjektų veiksmų) ir yra vertinami kiekvienu atveju individualiai.

KAIP VALSTYBĖS INSTITUCIJOS TURĖTŲ VERTINTI SAVO VEIKSMŲ RIZIKĄ?

DIDELĖ PAŽEIDIMO RIZIKA

Skatina įmones bendrai įvesti naujus mokesčius ar nebegaminti tam tikros produkcijos.

Skatina įmones susitarti dėl kainodaros – kainų pakėlimo, fiksuotų ar minimalių kainų nustatymo.

Veikia kaip tarpininkas ar koordinuoja komercinių/strateginių sprendimų tarp savarankiškų įmonių priėmimą.

Tiesiogiai ar netiesiogiai skatina savarankiškas įmones prisijungti prie tam tikro veiklos modelio (susijusio su įmonės strateginės veiklos politika) ar elgtis atitinkamu būdu, dėl ko įmonės priima sprendimą bendrai, o ne savarankiškai.

Tiesiogiai ar netiesiogiai skatina įmones atskleisti komerciškai jautrią informaciją (apie ateities kainodaros, strategijos, veiklos planus).

MAŽA PAŽEIDIMO RIZIKA

Vykdydamos savo funkcijas nustato privalomus reikalavimus ar įveda naujas taisykles, kurių visos įmonės turi laikytis.

Informuoja įmones apie tam tikras rinkose egzistuojančias problemas (pavyzdžiui, didėjančias stipraus alkoholio, kuris yra žalingas sveikatai, pardavimo apimtis) bei skatina juos priimti savarankiškus sprendimus, siekiant spręsti šias problemas.

Siekia sužinoti rinkos dalyvių požiūrį bei problemas su kuriomis jie susiduria, neskatinant jų atskleisti konfidencialios informacijos kitiems rinkos dalyviams.

Skatina tokį įmonių bendradarbiavimą ar veiksmus, kurie neturi neigiamos įtakos konkurencijai.

Kur kreiptis dėl išsamesnės informacijos?

Daugiau informacijos galite rasti Konkurencijos tarybos puslapyje www.kt.gov.lt arba telefonu (8 5) 260 8879.

Taip pat žr. Konkurencijos tarybos gaires „Asociacijų veikla: kaip nepažeisti konkurencijos teisės nuostatų".

Ši atmintinė nėra privalomas norminio pobūdžio teisės aktas.